

MAKSĀTNESPĒJAS PROCESS KĀ KRIMINĀLTIESISKA PIESPIEDU IETEKMĒŠANAS LĪDZEKĻA IZPILDES MEHĀNISMS

INSOLVENCY PROCEEDINGS AS A MECHANISM FOR THE EXECUTION OF CRIMINAL-LAW COERCIVE MEASURE

Edgars Moisejs, *Bc. iur.*

Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes maģistrants

Summary

Effective enforcement of court judgments is an essential part of the right to a fair trial. The regulation of enforcement by criminal-law means of coercive measures is outdated. The means of coercive measures include liquidation, which is carried out by declaring insolvency proceedings. The author analyses the suitability of the insolvency proceedings as an enforcement mechanism for achieving such purposes.

Atslēgvārdi: maksātnespējas process, likvidācija, piespiedu ietekmēšanas līdzekļi, sprieduma izpilde

Keywords: insolvency proceedings, liquidation, coercive measures, execution of judgment

Ievads

Viena no būtiskākām tiesību uz taisnīgu tiesu sastāvdaļām ir tiesas sprieduma izpildes process. Valstij ir pienākums nodrošināt taisnīgu un efektīvu tiesas spriedumu izpildes sistēmu, jo pretējā gadījumā tiesas procesam nebūs nekādas nozīmes. Kopš 2005. gada Latvijas krimināltiesībās ir ieviesti piespiedu ietekmēšanas līdzekļi pret juridiskām personām, kuru piemērošana ir saistīta ar fiziskās personas izdarīto noziedzīgo nodarījumu. To piemērošanas aspekti tiek pētīti, par tiem notiek juristu diskusijas, vairākkārt pārskatīts un pilnveidots tiesiskais regulējums. Savukārt piespiedu ietekmēšanas līdzekļu izpildes process jau ilgstoši prasa uzlabojumus. Piespiedu ietekmēšanas līdzekļu izpildes likums¹ (turpmāk – Izpildes likums) tika pieņemts 2006. gadā, un šobrīd tas ir spēkā tā sākotnējā redakcijā.

---

¹ Piespiedu ietekmēšanas līdzekļu izpildes likums: LV likums. Pieņemts 08.06.2006.

Šajā rakstā² uzmanība tiks veltīta smagākajam no piespiedu ietekmēšanas līdzekļiem – likvidācijai. Likvidācijas kā piespiedu ietekmēšanas līdzekļa (turpmāk – piespiedu likvidācija) izpilde ir īpatnēja ar to, ka tā tiek izpildīta, pasludinot likvidējamai juridiskai personai maksātnespējas procesu. Sprieduma izpilde atbilstoši Izpildes likuma 3. panta 1. punktam tiek uzticēta maksātnespējas procesa administratoram (turpmāk – administrators). Šāds sprieduma izpildes mehānisms ir unikāls Latvijas tiesību sistēmā. Turklāt tas norāda arī uz to, ka pastāv sevišķs maksātnespējas procesa veids, kas nav minēts nedz Maksātnespējas likumā, nedz Civilprocesa likumā.

Neraugoties uz to, ka pastāv arī citi iespējamie risinājumi, kā juridisko personu varētu likvidēt piespiedu kārtā,³ likumdevējs ir izraudzījis maksātnespējas procesu kā efektīvāko rīku, kā sasniegt piespiedu likvidācijas mērķi. Šā raksta mērķis ir analizēt, vai maksātnespējas process ir piemērots piespiedu likvidācijas izpildes mehānisms, kā arī atklāt tiesiskā regulējuma pilnveidošanas iespējas.

1. Likvidācijas izpildes būtība un mērķi

Piespiedu likvidācijas materiāltiesiskais pamats ir atrodams Krimināllikuma 70.³ pantā.⁴ Krimināllikuma izpratnē juridiskās personas likvidācija izpaužas kā attiecīgās juridiskās personas darbības piespiedu izbeigšana, nododot tās īpašumā esošo mantu valsts īpašumā. Tādējādi attiecīgais piespiedu ietekmēšanas līdzeklis sastāv no diviem elementiem. Pirmkārt, piespiedu likvidācija ir vērsta uz darbības piespiedu izbeigšanu, kas iekļauj juridiskās personas kā subjekta pastāvēšanas pārtraukšanu un tai piederošā uzņēmuma likvidāciju. Otrkārt, juridiskās personas īpašums jeb uzņēmumā iekļautie aktīvi tiek piespiedu kārtā atsavināti valsts labā.

Juridiskās personas darbības izbeigšanas sekas ir izslēgšana no attiecīgā reģistra. Lai līdz tam nonāktu, pēc sabiedrības izbeigšanās notiek likvidācija (Civillikuma 2269. pants).⁵ Likvidācijas process ietver juridiskās personas uzņēmuma likvidēšanu. Uzņēmums Komerclikuma izpratnē ir organizatoriski saimnieciska vienība, kas sastāv no mantas (aktīvi), saistībām (pasīvi) un citām nemateriālajām vērtībām.⁶ Lai likvidācija neradītu nelabvēlīgas sekas trešo personu interesēm, pirms darbības izbeigšanas nepieciešams segt juridiskās personas saistības pret kreditoriem. Piespiedu likvidācijas izpildes ietvaros ir jānodrošina taisnīgs likvidācijas process, ievērojot trešo personu mantiskās intereses.

Otrs piespiedu likvidācijas elements ir visu aktīvu atsavināšana valsts labā, kas izriet no Krimināllikuma 70.³ panta trešās daļas. Pirmšķietami, varētu rasties iespaids, ka attiecīgās normas mērķis ir ierobežot likvidējamā subjekta kreditoru tiesības saņemt apmierinājumu no tam piederošās mantas. Tomēr Izpildes likuma

² Raksts ir tapis, pamatojoties uz autora 2024. gadā aizstāvēto maģistra darbu “Likvidācijas kā piespiedu ietekmēšanas līdzekļa izpildes īpatnības un problemātika”, darba vadītājs lektors Gaidis Bērziņš.

³ Piemēram, Komerclikuma 314. pants paredz sabiedrības darbības izbeigšanu, pamatojoties uz tiesas nolēmumu.

⁴ Krimināllikums: LV likums. Pieņemts 17.06.1998. [30.12.2023. red.].

⁵ Civillikums: LV likums. Pieņemts 28.01.1937. [03.12.2015. red.].

⁶ Strupiņš A. Komerclikuma komentāri. A daļa. Komerclikuma vispārīgie noteikumi (1.–73. pants). Rīga: SIA “A. Strupiņa Juridiskais birojs”, 2003, 103. lpp.

14. pants paredz, ka īpašums tiek atsavināts valsts labā vienīgi pēc maksātnespējas procesa izmaksu un likvidējamās juridiskās personas parādu segšanas. Norma ir interpretējama tādejādi, ka naudas līdzekļi, kas paliek pāri pēc juridiskās personas maksātnespējas procesa izmaksu segšanas un kreditoru prasījumu apmierināšanas, netiek sadalīti atbilstoši Maksātnespējas likuma 118. panta desmitajai daļai parādnieka dalībniekiem (akcionāriem) vai biedriem, šādas prasījuma tiesības pārņem valsts.

Ir būtiski nošķirt piespiedu likvidāciju no Komerclikuma 314. pantā paredzētās likvidācijas.⁷ Lai gan abi ir ar likvidāciju saistīti piespiedu mehānismi, tiem ir atšķirīgi mērķi. Komerclikuma 314. panta mērķis ir nodrošināt, ka sabiedrība pilda likumā noteiktās prasības, piemēram, iemaksā likumā noteikto pamatkapitāla apmēru vai iesniedz nepieciešamos dibināšanas dokumentus. Attiecīgais regulējums ir vērsts uz komercietiskās vides drošības nodrošināšanu. Piespiedu likvidācija atšķiras ar to, ka tā ir vērsta uz krimināltiesisko mērķu sasniegšanu. Ņemot vērā, ka noziedzīgs nodarījums pēc būtības no citiem likumpārkāpumiem atšķiras ar lielāku radītā kaitējuma vai iespējamā radītā kaitējuma smaguma pakāpi un likumdevējs ar krimināltiesību līdzekļiem paredzējis nodrošināt pašas svarīgākās un nozīmīgākās intereses,⁸ piespiedu likvidācijas mērķi atšķiras no Komerclikumā regulētās likvidācijas.

Piespiedu likvidācija nav vērsta uz ekonomisko interešu aizsardzību, bet uz krimināltiesisko attiecību taisnīgu noregulēšanu. Tās mērķis ir izbeigt tādas juridiskās personas darbību, kurai ir cieša saikne ar noziedzīgo nodarījumu. Piemērojot piespiedu likvidāciju, tiesa atzīst, ka šāda subjekta pastāvēšana nav savietojama ar krimināltiesisko attiecību taisnīgu noregulēšanu un to ir nepieciešams likvidēt īpašā kārtībā. Iespējams, tieši tāpēc likumdevējs ierobežoja personu loku, kas var būt par likvidatoru šādā procesā.

2. Maksātnespējas process kā piespiedu mehānisms

No Maksātnespējas likuma 1. panta izriet, ka maksātnespējas procesa mērķis ir veicināt finansiālās grūtībās nonākušā parādnieka saistību izpildi un, ja iespējams, maksātnespējas atjaunošanu,⁹ piemērojot likumā noteiktos principus un tiesiskos risinājumus. Maksātnespējas procesa regulējums ir fokusēts uz kreditoru kopuma tiesisko interešu aizsardzību. Tā mērķis ir veicināt civiltiesisko apgrozību un ekonomisko stabilitāti, nodrošinot efektīvu parādnieka mantas atgūšanu un tās taisnīgu sadali starp kreditoriem.

Maksātnespējas procesus iedala atkarībā no parādnieka formas – fizisko personu un juridisko personu maksātnespējas procesos. Savukārt juridisko personu maksātnespējas procesi iedalās tiesiskās aizsardzības procesā un likvidācijā (juridiskās personas maksātnespējas process). Lai gan abu procesa veidu uzsākšanas pamats ir līdzīgs – parādnieka finansiālās grūtības –, atšķirīga ir procesa norise un sekas. Tiesiskās aizsardzības procesa, ja tas noslēdzas veiksmīgi, sekas ir uzņēmuma maksātnespējas

⁷ Komerclikums: LV likums. Pieņemts 13.04.2000. [01.08.2023. red.].

⁸ Krastiņš U., Liholaja K. Krimināllikuma komentāri. Pirmā daļa (I–VIII nodaļa). Otrais papildinātais izdevums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2018, 14. lpp.

⁹ Maksātnespējas likums: LV likums. Pieņemts 26.07.2010. [15.07.2023. red.].

atgūšana un likvidācijas novēršana. Procesa veidu, ko dēvē par “likvidāciju”, reglamentē maksātnespējas tiesību akti, un tas parasti paredz, ka valsts institūcija uzņemas kontroli pār parādnieka aktīviem, lai izbeigtu parādnieka komercdarbību, pārveidotu nemonetāros aktīvus monetārā izteiksmē un pēc tam kreditoriem proporcionāli sadalītu no šo aktīvu pārdošanas vai realizācijas gūtos ieņēmumus.¹⁰ Maksātnespējas likumā šāds procesa veids tiek dēvēts par juridiskās personas maksātnespējas procesu, kas arī varētu kalpot kā piespiedu likvidācijas izpildes līdzeklis.

Piespiedu ietekmēšanas līdzekļu izpildes piemērošanas sekas ir līdzīgas. Tomēr atšķirībā no maksātnespējas procesa kreditoru kopuma interešu aizsardzībai tajā ir sekundāra nozīme. Kā jau minēts, piespiedu likvidācija ir vērsta uz krimināltiesisko mērķu sasniegšanu, tā ir fokusēta uz subjekta darbības izbeigšanu. Arī maksātnespējas procesa ietvaros šādu mērķi ir iespējams sasniegt. Juridiskās personas maksātnespējas process parasti ir neatgriezenisks, un tā rezultātā iestājas parādnieka izslēgšana no attiecīgā reģistra. Maksātnespējas atjaunošana ir iespējama, īstenojot Maksātnespējas likuma 107. pantā paredzēto pāreju uz tiesiskās aizsardzības procesu. Attiecīgi likvidācijas speciālajā regulējumā nepieciešams noteikt ierobežojumu to piemērot.

Juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas tiesiskais pamats ir Maksātnespējas likuma 57. pantā minētās pazīmes, un tās ir saistītas ar parādnieka finansiālo stāvokli – parādnieks nespēj nokārtot parādsaistības vai tā tiesiskās aizsardzības process noslēdzas nesekmīgi. Piespiedu likvidācija nav minēta kā maksātnespējas pazīme, un tās piemērošanas priekšnoteikums ir būtiski atšķirīgs. Persona, pret kuru kriminālprocesā piemēro šādu piespiedu ietekmēšanas līdzekli, var būt ar pozitīvu paškapitālu, tā var būt arī bez parādsaistībām.

Piespiedu likvidācijas izpildi likumdevējs uzticējis administratoriem, kuriem ir plašas pilnvaras juridiskās personas maksātnespējas procesā, proti, visas normatīvajos aktos, parādnieka statūtos vai līgumos paredzētās pārvaldes institūciju tiesības, pienākumi un atbildība. Likumdevējs tādā veidā ir ierobežojis dalībnieku (akcionāru) tiesības veikt likvidāciju. Ierobežojums ir pamatots ar jau minētajiem krimināltiesiskajiem aspektiem. Administratori amata darbībā ir pielīdzināti valsts amatpersonām, tie pilda publisku uzdevumu un ir apveltīti ar publiskām pilnvarām.¹¹ Turklāt maksātnespējas procesu uzrauga tiesa un Maksātnespējas kontroles dienests, tādējādi sprieduma izpildi pēc būtības veic valsts, un izpildes process tiek uzraudzīts un kontrolēts.

Piespiedu likvidācijas izpildē netiek ievērotas Komerclikuma 186. panta trešajā daļā minētās dalībnieku tiesības piedalīties sabiedrības mantas sadalē sabiedrības likvidācijas gadījumā. Tiesības pretendēt uz atlikušo mantu atbilstoši Krimināllikuma 70.³ panta trešajai daļai pārņem valsts. Savukārt administratora pienākums ir nodrošināt minētās normas izpildi.

Attiecībā uz kreditoru tiesībām Maksātnespējas likums paredz plašas iespējas kreditoriem iesaistīties procesā, līdzdarbojoties kreditoru sapulcē vai īstenojot savu interešu aizsardzību individuāli, piemēram, pārsūdzot administratora rīcību. Tāpat maksātnespējas procesā administratoram ir plašas iespējas atgūt parādnieka mantu,

¹⁰ UNCITRAL. Maksātnespējas tiesību aktu rokasgrāmata. Pieejama: <https://www.vvc.gov.lv/lv/starptautiskie-tiesibu-akti/uncitral-legislative-guide-insolvency-law>. [aplūkots 04.03.2024.].

¹¹ Sk. Augstākās tiesas Civillietu departamenta 24.05.2018. lēmuma lietā Nr. C04268909, SKC-618/2018 17. punktu.

piemēram, apstrīdot parādnieka darījumus Maksātnespējas likuma XVII nodaļas kārtībā. Līdz ar ko kreditoriem tiek nodrošināti labvēlīgāki apstākļi, nekā tas būtu, piemērojot Komerclikumā regulēto likvidāciju. Piespiedu likvidācijas izpildē tas ir īpaši būtiski, jo valsts iestājas kreditora statusā gadījumā, ja paliek pāri līdzekļi pēc kreditoru prasījumu segšanas. Tāpat tādā veidā tiks labāk aizsargāts cietušais, kuram attiecīgajā kriminālprocesā tiesa piespriedusi kaitējuma kompensāciju.

Ievērojot minēto, var secināt, ka maksātnespējas process ir efektīvs izpildes mehānisms, tas spēj nodrošināt piespiedu likvidācijas mērķu sasniegšanu. Tomēr piespiedu likvidācijas un maksātnespējas procesa mērķi ir atšķirīgi, tāpēc arī Izpildes likuma II nodaļai, kas ir *lex specialis* attiecībā uz Maksātnespējas likuma regulējumu, jābūt sevišķai kārtībai, kas ir pielāgota piespiedu likvidācijas būtībai.

3. Piemērojamais maksātnespējas process

Izpildes likums paredz izpildīt piespiedu likvidāciju saskaņā ar likumu “Par uzņēmumu un uzņēmējsabiedrību maksātnespēju”¹², ierosinot maksātnespējas lietu. Attiecīgais likums ir zaudējis spēku un ir aizstājams ar spēkā esošo Maksātnespējas likumu. Šāda atsaucē Izpildes likumā liecina par to, ka tajā iekļautais regulējums ir novecojis un neatbilst aktuālajam maksātnespējas jomas regulējumam. Maksātnespējas process, kas bija regulēts likumā “Par uzņēmumu un uzņēmējsabiedrību maksātnespēju”, ir savā ziņā juridiskās personas maksātnespējas procesa priekštecis. Interpretējot Izpildes likumu kopsakarā ar Maksātnespējas likumu, varētu secināt, ka piespiedu likvidācija ir izpildāma juridiskās personas maksātnespējas kārtībā.

Lai arī juridiskās personas maksātnespējas procesa kārtībā ir iespējams sasniegt piespiedu likvidācijas mērķus, tas nav piemērojams pret jebkuru juridisko personu. Krimināllikums īpaši noteic, ka piemērot piespiedu ietekmēšanas līdzekli var pret privāto tiesību juridisko personu, tostarp valsts vai pašvaldību kapitālsabiedrību, kā arī personālsabiedrību. Maksātnespējas likuma 2. pantā ir iekļauti izņēmumi, izslēdzot no tā tvēruma privāto tiesību juridiskās personas – mantojuma masu un kreditiestādes. Līdz ar ko nepieciešams noskaidrot, vai attiecīgie izņēmumi attiecas arī uz piespiedu likvidācijas subjektiem.

Juridiskā persona nav definēta nevienā Latvijas normatīvajā aktā, vienlaikus tiesību doktrīnā tā tiek apzīmēta kā noteiktu mērķu īstenošanai nodibināta un likumā par tiesību subjektu atzīta organizācija vai mantisko vērtību kopums, kas par savām saistībām atbild tikai ar savu, no dibinātāju un dalībnieku mantas nošķirtu mantu.¹³ No šādas definīcijas izriet, ka pie tām ir pieskaitāmas kapitālsabiedrības. Ir atzīts, ka Krimināllikuma VIII¹ nodaļas regulējumu var attiecināt uz plašāku personu loku, t. i., uz biedrībām, nodibinājumiem, kooperatīvajām sabiedrībām, politiskajām partijām un reliģiskajām organizācijām, tādējādi juridisko personu atbildību krimināltiesībās nav pamata aprobežot tikai ar ekonomiskajā aprītē esošām komercsabiedrībām.¹⁴

¹² Par uzņēmumu un uzņēmējsabiedrību maksātnespēju: LV likums (zaudējis spēku) [01.01.2007. red.].

¹³ Balodis K. Ievads civiltiesībās. Rīga: Zvaigzne ABC, 2007, 87. lpp.

¹⁴ Rozenbergs J., Strada-Rozenberga K. Krimināltiesiskie piespiedu ietekmēšanas līdzekļi juridiskajām personām, to piemērošanas process un tā aktuālās problēmas Latvijas kriminālprocesā. Grām.: Juridisko personu publiski tiesiskā atbildība: aktualitātes, problēmas un iespējamie risinājumi. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2018, 176. lpp.

Attiecībā uz minētajiem subjektiem ir piemērojams juridiskās personas maksātnespējas process.

Arī mantojums kļūst par juridisku personu mantojuma atstājēja nāves brīdī un turpina pastāvēt kā tāds līdz laikam, kamēr mantinieki ir pieņēmuši un ieguvuši mantojumu, paši iegūstot mantojuma atstājēja tiesības un uzņemoties saistības.¹⁵ Lai gan teorētiski var iedomāties situāciju, ka kāda fiziskā persona mantojuma masas labā izdara kādu noziedzīgu nodarījumu, kas radītu pamatu piespiedu ietekmēšanas līdzekļu piemērošanai attiecībā pret šo mantojumu, tomēr apšaubāmi, ka būtu lietderīgi piemērot tieši likvidāciju, jo mantojuma masa kā juridiskā persona ir pagaidu subjekts, kas pastāv tikai, lai pats beigtu savu eksistenci un nodotu savu vietu nākamajam subjektam.¹⁶ Nolēmums, ar kuru tiesa piespriedu mantojuma masas piespiedu izbeigšanu, pēc būtības neradītu tiesiskas sekas.

Speciāls regulējums ir nepieciešams arī attiecībā uz kredītiestādēm, kuras Latvijā tiek dibinātas kā akciju sabiedrības (Kredītiestāžu likuma 3. panta otrā daļa), līdz ar to tās neapšaubāmi ir piespiedu likvidācijas subjekts. Kredītiestāžu maksātnespējas process netiek regulēts Maksātnespējas likumā, to nosaka Kredītiestāžu likums. Kredītiestāžu maksātnespējas process tiesisko seku ziņā ir līdzīgs juridiskās personas maksātnespējas procesam. Tā ietvaros kontroli pār uzņēmumu pārņem administrators, un process noslēdzas ar kredītiestādes darbības izbeigšanu. Tāpēc nepieciešams Izpildes likumā paredzēt izņēmumu, nosakot, ka kredītiestāžu likvidācija tiek izpildīta, pasludinot maksātnespējas procesu atbilstoši Kredītiestāžu likumam.

Ir izvērtējams jautājums, vai piespiedu ietekmēšanas līdzekļi ir piemērojami pret personām, kas ir regulētas likumā “Par individuālo (ģimenes) uzņēmumu un zemnieka vai zvejnieka saimniecību”¹⁷ – individuāliem (ģimenes) uzņēmumiem, zemnieku un zvejnieku saimniecībām. Šā likumā 8. pantā ir noteikts, ka tie iegūst juridiskās personas tiesības ar brīdi, kad tie tiek reģistrēti Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā. Tātad likums *expressis verbis* pielīdzina individuālo (ģimenes) uzņēmumu un zemnieka vai zvejnieka saimniecību juridiskajām personām. Turklāt tie netiek aprobežoti ar vienu fizisko personu, bet var piederēt vairākiem īpašniekiem. Izņemot individuālos uzņēmumus, kas tiek veidoti vienas fiziskās personas īpašuma organizēšanai. Pēc autora domām, būtu tikai pamatoti iekļaut ģimenes uzņēmumu un zemnieka vai zvejnieka saimniecību Krimināllikuma VIII¹ nodaļas tvērumā.

Maksātnespējas likums regulē arī ģimenes uzņēmumu un zemnieka vai zvejnieka saimniecību maksātnespēju. Atbilstoši šā likuma 127. panta trešajai daļai pret tiem tiek piemērots fiziskās personas maksātnespējas process. Šādos maksātnespējas procesos parādnieka uzņēmums tiek likvidēts bankrota procedūras ietvaros. Pēc bankrota procedūras pabeigšanas iestājas sekas, kas ir līdzvērtīgas juridiskās personas maksātnespējas procesa pabeigšanai (Maksātnespējas likuma 149. panta astotā daļa). Vienlaikus pret fizisko personu (īpašnieku) tiek turpināta saistību dzēšanas procedūra, kuru pabeidzot īpašnieks iegūst tiesības atbrīvoties no parādsaistībām.

¹⁵ Rozenbergs J., Strada-Rozenberga K. Krimināltiesiskie piespiedu ietekmēšanas līdzekļi juridiskajām personām, to piemērošanas process un tā aktuālās problēmas Latvijas kriminālprocesā. Grām.: Juridisko personu publiski tiesiskā atbildība: aktualitātes, problēmas un iespējamie risinājumi, 177. lpp.

¹⁶ Senāta 27.03.2020. sprieduma lietā Nr. SKA-733/2020 (ECLI:LV:AT:2020:0327.A420202416.18.S) 7. punkts ar atsauci uz: Tulbovičs Z. Juridiskās personas mantotspēja. Rīga: spiestuve “Vārds”, 1939, 11. lpp.

¹⁷ Par individuālo (ģimenes) uzņēmumu un zemnieka vai zvejnieka saimniecību: LV likums. Pieņemts 08.01.1992. [13.01.2015. red.].

Piespiedu likvidācija neparedz nedz saistību dzēšanas plāna izpildi, nedz īpašnieku parādsaistību dzēšanu, tāpēc fiziskās personas maksātnespējas procesu nepieciešams piemērot tikai daļēji – izbeidzot fiziskās personas maksātnespējas procesu pēc bankrota procedūras pabeigšanas. Tāpat nepieciešams noteikt, ka bankrota procedūras laikā parādniekam nav pienākuma sastādīt saistību dzēšanas plānu.

Secināms, ka spēkā esošais regulējums paredz piespiedu likvidāciju izpildīt juridiskās personas maksātnespējas procesa kārtībā. Vienlaikus piespiedu ietekmēšanas līdzekļu subjektu loks ir tik plašs, ka to izpilde nevar aprobežoties vienīgi ar juridiskās personas maksātnespējas procesu. Atsevišķiem subjektiem ir nepieciešama speciāla izpildes kārtība.

Kopsavilkums

1. Piespiedu likvidācija ir nošķirama no Komerclikumā regulētās likvidācijas. Tās mērķis ir vērsts uz krimināltiesisko attiecību noregulēšanu, izbeidzot juridiskās personas darbību.
2. Maksātnespējas process ir efektīvs izpildes mehānisms, tas spēj nodrošināt piespiedu likvidācijas mērķu sasniegšanu, jo šāds izpildes mehānisms tiek kontrolēts un uzraudzīts, kā arī ir pozitīvi vērtējams no kreditoru tiesību interešu aizsardzības perspektīvas. Vienlaikus maksātnespējas procesam un piespiedu likvidācijai ir atšķirīgi mērķi, tādējādi Izpildes likumā iekļautais regulējums var kalpot kā speciālais piespiedu likvidācijas izpildes regulējums.
3. Piespiedu likvidācijas mērķim un būtībai atbilstošākais maksātnespējas veids ir juridiskās personas maksātnespējas process. Tomēr, ņemot vērā, ka tas nav piemērojams jebkuram piespiedu likvidācijas subjektam, atsevišķos gadījumos jāparedz izņēmumi attiecībā uz piemērojamo procesa veidu. Ģimenes uzņēmumu un zemnieka vai zvejnieka saimniecību piespiedu likvidāciju ierosināms veikt fiziskās personas maksātnespējas procesa kārtībā, izbeidzot maksātnespējas procesu pēc bankrota procedūras pabeigšanas. Savukārt attiecībā uz kredītiestādēm jāpiemēro Kredītiestāžu likumā regulētais maksātnespējas process.